

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право
Національна безпека та державна охорона
УДК 351.74(477)

Скриньковський Руслан Миколайович

кандидат економічних наук, професор

Львівський університет бізнесу та права

Skrynkovskyu Ruslan

PhD in Economics, Professor

Lviv University of Business and Law

ORCID: 0000-0002-2180-8055

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ УПРАВЛІННЯ
ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ**

**STATE PROTECTION OF SERVICEMEN OF THE DEPARTMENT OF
THE STATE PROTECTION OF UKRAINE**

Анотація. Вступ. В умовах сучасних викликів та загроз, які постають перед Україною, сьогодні питання державного захисту військовослужбовців Управління державної охорони України (далі – УДО України) набуває особливої актуальності та важливості. Забезпечення належного рівня державного захисту військовослужбовців УДО України є не лише питанням військової справи чи юридичним аспектом, а й стратегічним напрямом та питанням національної безпеки України.

Мета. Метою статті є дослідження питання державного захисту військовослужбовців УДО України.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) література, яка стосується державного захисту військовослужбовців та членів їх сімей; 2) Конституція України та Закони України, накази УДО України.

У процесі дослідження були використані формально-юридичний і

порівняльно-правовий методи, а також інші загальнонаукові та спеціальні методи.

Результати. Встановлено, що сьогодні в Україні існує невирішене питання державного захисту військовослужбовців УДО України, які щодня виконують спеціальні завдання (правоохоронні функції).

Обґрунтовано, що для уникнення різного тлумачення законодавства України необхідно негайно внести зміни до Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», а саме: додати слова «Управління державної охорони України» у відповідних відмінках та відповідно до змісту цього Закону у статтях 2 «Основні поняття», 14 «Органи, які приймають рішення про вжиття спеціальних заходів забезпечення безпеки» і 15 «Органи, які здійснюють заходи забезпечення безпеки». Такий підхід (за аналогією) рекомендується також застосувати і до інших правоохоронних органів в Україні.

Перспективи. У перспективі доцільно дослідити УДО України як суб'єкт боротьби з тероризмом, національної системи захисту критичної інфраструктури, у загальнодержавній системі національного спротиву.

Ключові слова: військовослужбовці, Управління державної охорони України, державний захист, державна охорона в Україні, органи державної влади, безпека посадових осіб, національна безпека України, Конституція України, закони України.

Summary. *Introduction.* In the conditions of modern challenges and threats facing Ukraine, today the issue of state protection of servicemen of the Department of the State Protection of Ukraine is gaining special relevance and importance. Ensuring the appropriate level of state protection of servicemen of the Department of the State Protection of Ukraine is not only a matter of military affairs or a legal aspect, but also a strategic direction and a matter of national security of Ukraine.

Purpose. The purpose of the article is to study the issue of state protection of servicemen of the Department of the State Protection of Ukraine.

Materials and methods. The research materials are: 1) literature related to the state protection of military personnel and their family members; 2) the Constitution of Ukraine, laws of Ukraine, and orders from the Department of the State Protection of Ukraine.

In the course of the research, formal-legal and comparative-legal methods, as well as other general scientific and special methods, were used.

Results. It has been established that today in Ukraine there is an unresolved issue of state protection of servicemen of the Department of the State Protection of Ukraine, who perform special tasks (law enforcement functions) every day.

It is substantiated that in order to avoid different interpretations of the legislation of Ukraine, it is necessary to immediately make changes to the Law of Ukraine «On State Protection of Court and Enforcement Authorities», namely: add the words «Department of the State Protection of Ukraine» in the relevant cases and in accordance with the content of this Law in Articles 2 «Basic concepts», 14 «Authorities that make decisions on taking special security measures» and 15 «Authorities that implement security measures». This approach (by analogy) is also recommended to be applied to other law enforcement authorities in Ukraine.

Prospects. In the future, it is expedient to investigate the Department of State Protection of Ukraine as a subject of the fight against terrorism, the national system of critical infrastructure protection, in the statewide system of national resistance.

Key words: *servicemen, Department of the State Protection of Ukraine, state protection, government authorities, security of officials, national security of Ukraine, Constitution of Ukraine, laws of Ukraine.*

Постановка проблеми. В умовах сучасних викликів та загроз, які постають перед Україною, питання державного захисту військовослужбовців Управління державної охорони України (далі – УДО України) набуває особливої актуальності та важливості. Забезпечення належного рівня державного захисту військовослужбовців УДО України сприяє не тільки їхній службовій діяльності, а й є ключовим елементом національної безпеки, оскільки зміцнює довіру до держави та підвищує рівень бойової і мобілізаційної готовності особового складу УДО України, а також сил безпеки і оборони України.

Комплексний підхід до державного захисту військовослужбовців УДО України є не лише питанням військової справи чи юридичним аспектом, а й стратегічним напрямом, що має суттєвий вплив на стабільність і безпеку України.

Розуміння вищезазначених аспектів є необхідним для вдосконалення державної політики у сфері безпеки та забезпечення стабільності держави. Лише інтегрований підхід дозволить зміцнити обороноздатність України та гарантувати захист її національних інтересів. «Обороноздатність держави – здатність держави до захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту. Вона складається з матеріальних і духовних елементів та є сукупністю воєнного, економічного, соціального та морально-політичного потенціалу у сфері оборони та належних умов для його реалізації» (ст. 1 Закону України «Про оборону України» від 06.12.1991 р. № 1932-ХІІ, із змінами) [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій (стан опрацювання проблематики). Важливі та актуальні аспекти цієї проблеми, які заслуговують на увагу, висвітлюють у своїх працях такі військовослужбовці та вчені-юристи, як А. Беспалько, О. Джус, В. Ковальський, І. Копотун, М. Микитюк, О. Павлюк, С. Пасіка, С. Петков, А. Чубенко, Б. Шамрай, А. Шевченко, А. Юрков [2; 3] та інші. Однак,

питання державного захисту військовослужбовців УДО України залишається недостатньо вивченим і потребує додаткового дослідження.

Мета статті. Метою статті є дослідження питання державного захисту військовослужбовців УДО України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Так, у 1998 році був прийнятий Закон України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» (№ 160/98-ВР), згідно яким УДО України є державним правоохоронним органом спеціального призначення, який підпорядковується Президенту України та знаходиться під контролем Верховної Ради України (ст. 11 цього Закону) [4]. Згідно зі ст. 12 Закону України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII (із змінами), УДО України є складовою частиною (системи) сектору (сил) безпеки і оборони України [5]. Відповідно до ст. 12 Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб», на УДО України покладено 7 завдань, серед яких основними є [4]: здійснення охорони органів державної влади в Україні, забезпечення безпеки глави держави (Президента України), а також охорона об'єктів, які підлягають державній охороні.

Відповідно до розділу III «Здійснення державної охорони» Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» [4], 27 травня 2011 року УДО України затвердило наказ № 210 «Про затвердження Порядку забезпечення безпеки посадових осіб, щодо яких здійснюється державна охорона у місцях постійного та тимчасового перебування» [6]. У цьому наказі вказано, що лише безпосередні (прямі) начальники мають право втручатися в службову діяльність військовослужбовців УДО України; під час виконання військовослужбовцями УДО України службових обов'язків (спеціальних операцій, завдань) забороняється їх адміністративне затримання, а також не допускається особистий огляд чи перевірка їх речей або транспортних

засобів без присутності уповноваженого представника УДО України, за винятком випадків вчинення злочину (п. 24 цього Порядку) [6]. Військовослужбовці УДО України не несуть відповідальності за матеріальну, моральну та фізичну шкоду, якщо вона була заподіяна при здійсненні державної охорони, під час правомірного застосування спеціальних засобів, фізичної сили чи вогнепальної зброї (ст. 20 Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб») [4].

«Охорона – узгоджені за ціллю, місцем та часом безперервні дії військовослужбовців УДО України та співробітників інших правоохоронних органів, які здійснюються з метою забезпечення безпеки осіб та об'єктів, щодо яких здійснюється державна охорона» (Наказ УДО України від 27.05.2011 р. № 210, із змінами) [6].

Поряд з тим, нагадаємо, що:

– у ч. 2 ст. 17 Конституції України зазначено, що «забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом» [7];

– «сектор безпеки і оборони —система органів державної влади, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних та розвідувальних органів, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, сил цивільного захисту, оборонно-промислового комплексу України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем і відповідно до Конституції та законів України за функціональним призначенням спрямована на захист національних інтересів України від загроз, а також громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України» (ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України») [5].

Зважаючи на специфіку виконання завдань УДО України, перелічених у ст. 12 Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» [4], військовослужбовці УДО України повинні мати належний державний захист, оскільки загрози їхньому життю та здоров'ю виникають практично щодня під час виконання службових (спеціальних) завдань. Це особливо стосується підрозділів УДО України, які здійснюють охорону об'єктів (адміністративних будівель, приміщень, де працюють Президент України, Кабінет Міністрів України, Верховна Рада України, Верховний Суд, Конституційний Суд України та інші), що підлягають державній охороні, в умовах сучасних загроз і викликів [4; 8–11].

Враховуючи аналіз формування та реалізації державної політики України у сфері національної безпеки і оборони та досліджуючи підходи до визначення правоохоронних органів, з'ясовано, що українське законодавство не містить чіткого переліку правоохоронних органів. Перелік правоохоронних органів не є остаточним і вичерпним; він може змінюватися внаслідок створення, ліквідації чи реорганізації певних органів. Забезпечення цілісності та узгодженості функціонування правоохоронних органів загальної правоохоронної системи вимагає упорядкування їх правового статусу, реформування правоохоронних органів, розробки та впровадження злагодженого, ефективного механізму взаємодії та співпраці, а також приведення їх компетенції у відповідність до актуальних загроз і викликів [11–13], враховуючи досвід, набутого під час злочинної російсько-української війни.

Основним нормативно-правовим актом в Україні, який встановлює систему спеціальних, особливих заходів державного захисту працівників правоохоронних органів, є Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23.12.1993 р. № 3781-ХІІ (із змінами) [14]. Цей Закон покликаний забезпечити захист працівників

правоохоронних органів від перешкод у виконанні ними службових обов'язків та здійсненні наданих прав, а також від загроз їхньому життю, здоров'ю, майну та житлу та їх близьких родичів у зв'язку зі службовою (професійною) діяльністю [14].

Згідно з представленим визначенням у Законі України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», «правоохоронні органи — органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, Бюро економічної безпеки України, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції» (ст. 2 цього Закону) [14].

Для довідки — для аналізу поняття «органи, які здійснюють правоохоронні функції» (в контексті ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» [14]):

– «Служба безпеки України – державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України» (ст. 1 Закону України «Про Службу безпеки України» від 25.03.1992 р. № 2229-ХІІ, із змінами) [15; 16];

– «Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України» (ст. 1 Закону України «Про Національну гвардію України» від 13.03.2014 р. № 876-VII, із змінами) [17];

– «Державна прикордонна служба України є правоохоронним органом спеціального призначення, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону України» (ст. 18 Закону України «Про національну безпеку України») [5];

– «Державне бюро розслідувань є державним правоохоронним органом, на який покладаються завдання щодо запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до його компетенції» (ст. 1 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від від 12.11.2015 р. № 794-VIII, із змінами) [18; 19].

– «Управління державної охорони України є державним правоохоронним органом спеціального призначення, підпорядкованим Президентові України та підконтрольним Верховній Раді України» (ст. 11 Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб») [4]; і т. д. (стосовно Національної поліції [20], Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Державної міграційної служби України [21], Національного антикорупційного бюро України [22] тощо).

В контексті цього, М. Руденко та О. Шайгуро [23] дотримуються думки, що система правоохоронних органів (органів правопорядку) в Україні має такі чотири складові, а саме:

- 1) правоохоронні органи загального призначення;
- 2) правоохоронні органи спеціального призначення (Служба безпеки України, Національна гвардія України, УДО України);
- 3) державні органи спеціального призначення з правоохоронними функціями;
- 4) інші правоохоронні органи [23, с. 168]. Ці положення та висновки потребують додаткового дослідження й доопрацювання.

У зв'язку з цим виникає дискусійне питання: чи є тотожними поняття «державний правоохоронний орган спеціального призначення» та «орган, що здійснює правоохоронні функції» у контексті діяльності УДО України та відповідно до Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів»?

З цього приводу є досить багато різних думок як у вчених-юристів,

адвокатів, так і серед військовослужбовців УДО України, які заслуговують на увагу.

З огляду на це, для уникнення різного тлумачення законодавства України необхідно негайно внести зміни до Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», а саме: додати слова «Управління державної охорони України» у відповідних відмінках та відповідно до змісту цього Закону у статтях 2 «Основні поняття», 14 «Органи, які приймають рішення про вжиття спеціальних заходів забезпечення безпеки» і 15 «Органи, які здійснюють заходи забезпечення безпеки». Такий підхід (за аналогією) рекомендується також застосувати і до інших правоохоронних органів в Україні.

І насамкінець, в умовах злочинної російсько-української війни начальник УДО України О. Морозов [24] 01 жовтня 2024 року (під час вітання з нагоди Дня захисників і захисниць України) зазначив, що: сьогодні «Управління державної охорони України, як частина сил безпеки і оборони, веде боротьбу за свободу та незалежність нашої країни і творить її новітню історію. Наші військовослужбовці демонструють світові незламний дух, мужність і вірність присязі. Попри втому та виснаження, нові виклики і загрози, ми щодня виконуємо свій обов'язок перед державою, народом і майбутніми поколіннями. І разом побачимо той день, коли в мирному небі знову літатимуть цивільні літаки, а міста будуть сповнені святкових салютів. ... Схиляємо голови перед тими, хто віддав своє життя, захищаючи Батьківщину. Слава Україні! Героям слава!» [25].

Висновки. Отже, комплексний підхід до державного захисту військовослужбовців УДО України є не лише питанням військової справи чи юридичним аспектом, а й стратегічним напрямом, що має суттєвий вплив на стабільність і безпеку держави. Сьогодні в Україні існує невирішене питання державного захисту військовослужбовців УДО України, які щодня виконують спеціальні завдання (правоохоронні

функції). Існує нагальна необхідність внесення змін до Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» у частині захисту військовослужбовців Управління державної охорони України.

У перспективі доцільно дослідити УДО України як суб'єкт боротьби з тероризмом, національної системи захисту критичної інфраструктури, у загальнодержавній системі національного спротиву.

Література

1. Про оборону України: Закон України від від 06.12.1991 р. № 1932-ХІІ (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text> (дата звернення: 03.10.2024).

2. Беспалько А. О., Джус О. А., Ковальський В. С., Макарова Т. П., Пасіка С. П., Петков С. В., Скриньковський Р. М., Шамрай Б. М., Юрков А. В. *Захист прав військовослужбовців та членів їх сімей* / за заг. ред. С. В. Петкова. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 428 с.

3. *Державні гарантії захисту соціальних прав військовослужбовців і членів їх сімей: загальний соціальний захист військовослужбовців і членів їх сімей; соціальний захист військовослужбовців і членів їх сімей в особливий період (зокрема під час воєнного стану); міжнародний аспект соціального захисту військовослужбовців (стандарту НАТО)* / Укл.: Джус О. А., Золотарьова М. К., Копотун І. М., Макарова Т. П., Микитюк М. А., Павлюк О. О., Пасіка С. П., Петков С. В., Скриньковський Р. М., Сопільник Л. І., Чубенко А. Г., Шевченко А. М. Київ: ВД «Професіонал», 2023. 594 с.

4. Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб: Закон України від 04.03.1998 р. № 160/98-ВР (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-вр#Text> (дата звернення: 03.10.2024).

5. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 03.10.2024).

6. Про затвердження Порядку забезпечення безпеки посадових осіб, щодо яких здійснюється державна охорона у місцях постійного та тимчасового перебування: Наказ Управління державної охорони України від 27.05.2011 р. № 210 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0700-11#Text> (дата звернення: 03.10.2024).

7. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 03.10.2024).

8. Микитюк М. А., Павлов Д. М., Павлюк О. О., Радзієвський Р. М., Сопільник Л. І., Удовик М. С. *Державна охорона в Україні в умовах правового режиму воєнного стану* / За заг. ред Микитюка М. А. Київ: ВД «Професіонал», 2023. 416 с.

9. Микитюк М. А. *Державна охорона в Україні: адміністративно-правове регулювання*: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2018. 472 с.

10. Донець М. А. *Адміністративно-правовий статус військовослужбовців (тілоохоронців) Управління державної охорони України*: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2022. 19 с.

11. Гелетей В. В. До питання про правоохоронні органи спеціального призначення (на прикладі Управління державної охорони України). *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2019. № 18. С. 187–195.

12. Соколенко О. Л. Система та види правоохоронних органів

України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 3. С. 143–149.

13. Яра О. С. До питання визначення системи правоохоронних органів України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 4. С. 477–481. doi: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.04.79>.

14. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23.12.1993 р. № 3781-ХІІ (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text> (дата звернення: 03.10.2024).

15. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-ХІІ (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> (дата звернення: 03.10.2024).

16. *Служба безпеки України. Історія, сучасний стан, основні нормативні акти, коментарі і роз'яснення* / Укл.: Ануфрієв М. І., Копотун І. М., Коропатнік І. М., Кривенко О. В., Курилюк Ю. Б., Петков С. В. Київ: ВД «Професіонал», 2022. 560 с.

17. Про Національну гвардію України: Закон України від 13.03.2014 р. № 876-VII (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text> (дата звернення: 03.10.2024).

18. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 р. № 794-VIII (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text> (дата звернення: 03.10.2024).

19. *Державне бюро розслідувань (ДБР). Історія створення, основні завдання та компетенція, особливості діяльності під час воєнного стану, нормативно-правова основа діяльності* / Укл.: Коропатнік І. М., Микитюк М. А., Павлюк О. О., Петков С. В. Київ: ВД «Професіонал», 2023. 352 с.

20. *Настільна книга працівника Національної поліції під час дії воєнного стану* / Укл.: Ануфрієв М. І., Бандурка О. М., Бортняк В. А., Вітвіцький С. С., Гарасим П. С., Дрозд О. Ю., Журавльов Д. В., Ковалів М.

В., Копотун І. М., Корецька В. В., Корецький О. П., Коропатнік І. М., Курилюк Ю. Б., Микитюк М. А., Петков В. П., Петков С. В., Скриньковський Р. М., Соболев Є. Ю., Сопільник Л. І., Хмиз М. В., Чубенко А. Г., Шамрай Б. М.; за заг. ред. Копотуна І. М. Київ: ВД «Професіонал», 2024. 630 с.

21. Сопільник Р. Л., Ковалів М. В., Єсімов С. С., Грищук А. Б., Ілюшик О. М., Скриньковський Р. М. *Міграційне право України*. Львів: СПОЛОМ, 2023. 260 с.

22. *Національне антикорупційне бюро України (НАБУ). Історія створення, основні завдання та компетенція, особливості діяльності під час воєнного стану, нормативноправова основа діяльності* / Укл.: Коропатнік І. М., Микитюк М. А., Павлюк О. О., Петков С. В. Київ: ВД «Професіонал», 2023. 566 с.

23. Руденко М. В., Шайтуро О. П. *Поняття та система правоохоронних органів (органів правопорядку) у контексті нового закону «Про національну безпеку України»: питання правової визначеності. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2019. Вип. 1(85). С. 165–171.

24. Про призначення О. Морозова начальником Управління державної охорони України: Указ Президента України від 21.06.2024 р. № 361/2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361/2024#Text> (дата звернення: 03.10.2024).

25. День захисників і захисниць України: Новини. 01.10.2024. *Матеріали офіційного вебсайту Управління державної охорони України*. URL: <https://do.gov.ua/den-zakhysnykiv-i-zakhysnyts-ukrainy/> (дата звернення: 03.10.2024).

References

1. Pro oboronu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid vid 06.12.1991 r. № 1932-

XII (iz zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text> (date of access: 03.10.2024).

2. Bepalko A. O., Dzhus O. A., Kovalskyi V. S., Makarova T. P., Pasika S. P., Petkov S. V., Skrynkovskyi R. M., Shamrai B. M., Yurkov A. V. *Zakhyst prav viiskovosluzhbovtziv ta chleniv yikh simei / za zah. red. S. V. Petkova*. Kyiv: Yurinkom Inter, 2024. 428 s.

3. *Derzhavni harantii zakhystu sotsialnykh prav viiskovosluzhbovtziv i chleniv yikh simei: zahalnyi sotsialnyi zakhyst viiskovosluzhbovtziv i chleniv yikh simei; sotsialnyi zakhyst viiskovosluzhbovtziv i chleniv yikh simei v osoblyvyi period (zokrema pid chas voiennoho stanu); mizhnarodnyi aspekt sotsialnoho zakhystu viiskovosluzhbovtziv (standarty NATO) / Ukl.: Dzhus O. A., Zolotarova M. K., Kopotun I. M., Makarova T. P., Mykytiuk M. A., Pavliuk O. O., Pasika S. P., Petkov S. V., Skrynkovskyi R. M., Sopilnyk L. I., Chubenko A. H., Shevchenko A. M.* Kyiv: VD «Profesional», 2023. 594 s.

4. Pro derzhavnu okhoronu orhaniv derzhavnoi vlady Ukrainy ta posadovykh osib: Zakon Ukrainy vid 04.03.1998 r. № 160/98-BP (iz zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-bp#Text> (date of access: 03.10.2024).

5. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 r. № 2469-VIII (iz zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (date of access: 03.10.2024).

6. Pro zatverdzhennia Poriadku zabezpechennia bezpeky posadovykh osib, shchodo yakykh zdiisniuietsia derzhavna okhorona u mistsiakh postiinoho ta tymchasovoho perebuvannia: Nakaz Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy vid 27.05.2011 r. № 210 (iz zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0700-11#Text> (date of access: 03.10.2024).

7. Konstytutsiia Ukrainy: pryiniata na piatii sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy 28 chervnia 1996 roku (iz zminamy). URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (date of access: 03.10.2024).

8. Mykytiuk M. A., Pavlov D. M., Pavliuk O. O., Radziievskiy R. M., Sopilnyk L. I., Udovik M. S. *Derzhavna okhorona v Ukraini v umovakh pravovoho rezhyму voiennoho stanu* / Za zah. red Mykytiuka M. A. Kyiv: VD «Profesional», 2023. 416 s.

9. Mykytiuk M. A. *Derzhavna okhorona v Ukraini: administratyvno-pravove rehuliuвання: monohrafiia*. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki. 2018. 472 s.

10. Donets M. A. *Administratyvno-pravovyi status viiskovosluzhbovtziv (tilookhorontziv) Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07 / Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav*. Kyiv, 2022. 19 s.

11. Heletei V. V. Do pyttannia pro pravookhoronni orhany spetsialnoho pryznachennia (na prykladi Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy). *Visnyk Pivdennoho rehionalnoho tsentru Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy*. 2019. № 18. S. 187–195.

12. Sokolenko O. L. Systema ta vydy pravookhoronnykh orhaniv Ukrainy. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. 2013. № 3. S. 143–149.

13. Yara O. S. Do pyttannia vyznachennia systemy pravookhoronnykh orhaniv Ukrainy. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo*. 2024. № 4. S. 477–481. doi: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.04.79>.

14. Pro derzhavnyi zakhyst pratsivnykiv sudu i pravookhoronnykh orhaniv: Zakon Ukrainy vid 23.12.1993 r. № 3781-XII (iz zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text> (date of access: 03.10.2024).

15. Pro Sluzhbu bezpeky Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 25.03.1992 r. № 2229-XII (iz zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> (date of access: 03.10.2024).

16. *Sluzhba bezpeky Ukrainy. Istoriia, suchasnyi stan, osnovni normatyvni akty, komentari i roziasnennia* / Ukl.: Anufriiev M. I., Kopotun I. M., Koropatnik I. M., Kryvenko O. V., Kuryliuk Yu. B., Petkov S. V. Kyiv: VD «Profesional», 2022. 560 s.

17. Pro Natsionalnu hvardiiu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13.03.2014 r. № 876-VII (iz zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text> (date of access: 03.10.2024).

18. Pro Derzhavne biuro rozsliduvan: Zakon Ukrainy vid 12.11.2015 r. № 794-VIII (iz zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text> (date of access: 03.10.2024).

19. *Derzhavne biuro rozsliduvan (DBR). Istoriia stvorennia, osnovni zavdannia ta kompetentsiia, osoblyvosti diialnosti pid chas voiennoho stanu, normatyvno-pravova osnova diialnosti* / Ukl.: Koropatnik I. M., Mykytiuk M. A., Pavliuk O. O., Petkov S. V. Kyiv: VD «Profesional», 2023. 352 s.

20. *Nastilna knyha pratsivnyka Natsionalnoi politsii pid chas dii voiennoho stanu* / Ukl.: Anufriiev M. I., Bandurka O. M., Bortniak V. A., Vitvitskyi S. S., Harasym P. S., Drozd O. Yu., Zhuravlov D. V., Kovaliv M. V., Kopotun I. M., Koretska V. V., Koretskyi O. P., Koropatnik I. M., Kuryliuk Yu. B., Mykytiuk M. A., Petkov V. P., Petkov S. V., Skrynkovskyy R. M., Sobol Ye. Yu., Sopilnyk L. I., Khmyz M. V., Chubenko A. H., Shamrai B. M.; za zah. red. Kopotuna I. M. Kyiv: VD «Profesional», 2024. 630 s.

21. Sopilnyk R. L., Kovaliv M. V., Yesimov S. S., Hryshchuk A. B., Iliushyk O. M., Skrynkovskyy R. M. *Mihratsiine pravo Ukrainy*. Lviv: SPOLOM, 2023. 260 s.

22. *Natsionalne antykoruptsiine biuro Ukrainy (NABU). Istoriia stvorennia, osnovni zavdannia ta kompetentsiia, osoblyvosti diialnosti pid chas voiennoho stanu, normatyvnopravova osnova diialnosti* / Ukl.: Koropatnik I. M., Mykytiuk M. A., Pavliuk O. O., Petkov S. V. Kyiv: VD «Profesional», 2023. 566 s.

23. Rudenko M. V., Shaituro O. P. Poniattia ta systema pravookhoronnykh orhaniv (orhaniv pravoporiadku) u konteksti novoho zakonu «Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy»: pytannia pravovoi vyznachenosti. *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav imeni E.O. Didorenka*. 2019. Vyp. 1(85). S. 165–171.

24. Pro pryznachennia O. Morozova nachalnykom Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 21.06.2024 r. № 361/2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361/2024#Text> (date of access: 03.10.2024).

25. Den zakhysnykiv i zakhysnyts Ukrainy: Novyny. 01.10.2024. *Materialy ofitsiinoho vebсайtu Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy*. URL: <https://do.gov.ua/den-zakhysnykiv-i-zakhysnyts-ukrainy/> (date of access: 03.10.2024).